

EESTI PÕHJAVEEKOMISJON

Koosoleku protokoll nr. 84

Aeg: 30.11.2007, kell 15.00 – 16.30

Koht: Marja 4d, Tallinn

Koosoleku juhataja: Madis Metsur

Protokollis: Andres Marandi

Põhjavee komisjon: Kalev Aun (KA), Leonid Savitski (LS), Madis Metsur (MM), Kalle Türk (KT), Andres Marandi. Puudusid Aare Mark (AM) ja Mariina Hiiob (MH).

Kutsutud: Rebeka Hansen (RH), Lehte Savitskaja (LSa).

Päevakord

1. Põhjaveevarude aruande kinnitamine: „Rapla linna põhjaveevaru ümberhinnang”. Eesti Geoloogiakeskus, hüdroteoloogia osakond. Tallinn, 2007.
2. Tartu Ülikooli Geoloogia osakonna ettepanekud maasoojuse kasutamise laiendamisest aruandes „Soojuspuuraukude mõju keskkonnale”. 2007.

1. Rapla linna põhjaveevaru ümberhinnangu aruande arutelu

Kokkuvõtte aruandest. Rapla linna Uusküla veehaardele kinnitati 1982. aastal Ülem-Ordoviitsiumi veekompleksi Pirgu veekihi põhjavee tarbevaru 5400 m³/ööpäevas, kehtivusajaga 01.01.2008. a, mille möödumisel tuleb teha põhjaveevaru ümberhinnang.

AS Rapla Vesi 08.05.2007. a kirja nr 1-8/68 alusel on Uusküla veehaarde perspektiivne veevajadus 3000 m³/ööpäevas, mis rahuldab Rapla linna ja ka ümbruse veevajaduse. Praegune veevõtt ulatub 900 m³/ööpäevas. Linna piiresse jääv OÜ Estmilk Production kasutab oma puurkaevude vett (katastri nr 10251, 8365) kokku 264 m³/ööpäevas, ja OÜ Rapla Teed (katastri nr 8533) – 44 m³/ööpäevas. Mõlema ettevõtte perspektiivne veetarbimine Pirgu veekihist on vastavalt 500 ja 100 m³/ööpäevas, millega tuli arvestada põhjaveevaru määramisel kuni 2038 aastani.

Lisaks sellele tarbib Estmilk Production OÜ ühest puurkaevust Ordoviitsiumi–Kambriumi veekompleksi põhjavett (nr 6578), perspektiivselt 300 m³/ööpäevas. Uusküla veehaare, mis koosneb 2 puurkaevust, asub Rapla linnast 2 km kaugusel põhja suunas. Puurkaevud (nr 14729, 8428) avavad Pirgu veekihti ja on veerikkad. Mõlema puurkaevu maksimaalne tootlikkus ulatub 2400 m³/ööpäevas.

Pirgu veekihi põhjavee kvaliteet vastab joogivee kvaliteedinõuetele, v.a vähesel määral suurem rauasisaldus, hägusus ja värvus. Vee kvaliteedi parandamiseks ehitati Uuskülasse veepuhastusjaam, mis hakkas tööle 2000. aastal.

Empiiriliste valemite järgi arvatult saadi põhjavee survetaseme alanduseks Uusküla veehaarde töötamisel 3000 m³/ööpäevas aastani 2038 – 5,0 m. Rapla linnas Estmilk Production OÜ ja Rapla Teed OÜ puurkaevude töötamisel 600 m³/ööpäevas saadi põhjavee survetaseme alanduseks veehaarde kehtivusaja lõpuks 7,1 m. Mõlemad arvatud Pirgu veekihi põhjavee survetaseme alandused on väiksemad kui lubatud alandus Pirgu veekihis, mis on 32 m.

Ordoviitsiumi–Kambriumi veekompleksi põhjavee survetase alaneb veevõtul 300 m³/ööpäevas veevaru kehtivusaja lõpuks 15,8 m, mis on ligikaudu 10 korda väiksem lubatud alandusest. Seega on perspektiivne veevõtt veehaaretel tagatud põhjaveevaruga.

Uusküla veehaarde põhjavee kaitseks on ette nähtud sanitaarkaitseala raadiusega 50 m, mis ei ole tõenäoliselt piisav ja on soovitatav taotleda sanitaarkaitseala

suurendamist kuni 200 m ulatusega. Arvestades veehaarde keerulisi hüdrogeoloogilisi tingimusi, määrati arvutuslik sanitaarkaitseala, mis ulatub põhjaveevoolu suunas veehaardest ülesvoolu 2540 m ja allavoolu 254 m ning risti põhjaveevoolu suunale veehaarde telgjoonest mõlemale poole 800 m. Arvutusliku piiranguvööndi piirist jääb välja ohtlik reostusallikas – endine asfaltbetoonitehas Tiitsu külas, mille territooriumil on pinnas reostunud naftasaadustega. Arvutusliku piirangute vöönd on soovitusliku tähtsusega, mida saab kehtestada vaid kokkuleppel maavaldajaga ja arvestada detailplaneeringute koostamisel.

Rapla linnas OÜ Estmilk Production puurkaev nr 10251 ja OÜ Rapla Teed puurkaev nr 8533 ei ole kindlustatud nõutava sanitaarkaitsealaga.

Tabel 6

Kinnitamiseks esitatav Uusküla veehaarde ja Rapla linna Estmilk Production OÜ ning Rapla Teed OÜ põhjavee tarbevaru.

Veehaare	Valdaja	Kasutatav veekiht	Tarbevaru, m ³ /ööpäevas	Tarbevaru kehtivuse aeg
Uusküla	AS Rapla Vesi	O _{prg}	3000	01.01.2038. a
Rapla linn	OÜ Estmilk Production	O _{prg}	500	
	OÜ Rapla Teed	O _{prg}	100	
Rapla linn	OÜ Estmilk Production	O–E	300	01.01.2038. a

Arutelu

Lehte Savitskaja andis ülevaate tehtud uuringust ning olulistest aspektides põhjaveevarude ümberhindamisel Rapla piirkonnas.

Põhjaveekomisjon päris aru Tiitsu naftareostuse kohta – L. Savitskaja andmetel on reostus likvideeritud sellises mahus, et põhjavee proovid ei näita põhjavee reostuse levikut.

Arutlusel oli küsimus, kas 200 m ulatusega sanitaarkaitseala kehtestamine on põhjendatud Rapla uusküla veehaardele. Kas me peaks võimalikult ennetama Tapa linna veehaardel 2006 aasta kevadel juhtunud põhjavee reostumist.

L. Savitskaja sõnul on siin geoloogiliselt teistsugune situatsioon, kuna tarbitav O põhjaveekiht on maapinnalt teine ning on ülemisest, S põhjaveekihi eraldatud nõrga veepidemega ning hetkel ei ole veehaarde ümber aktiivset majandustegevust. Siiski oleks soovitatav kehtestada 200 m sanitaarkaitseala perspektiiviga hoidmaks ära võimalikke detailplaneeringuid, mis loovad veehaarde ümbrusse elamurajoonid.

Madis Metsur täpsustas, et Keskkonnaministri 06.04.2007 käskkirjas praeguse Rapla Uusküla nimetus Rapla-Ridaküla veehaare. Kui veehaarde nimi muudetakse Uuskülaks tuleb jälgida, et Rapla-Ridaküla varud kustutaks.

Aruandes on käsitletud Rapla linna põhjaveevarusid, kuid KK ministri käskkirja peab kirjutama Rapla valla, sest Rapla linna nimelist administratiivüksust tänaseks enam ei eksisteeri

Otsus 1. pävakorrapunkti osas: ettepanek kinnitada Uusküla veehaarde ja Rapla linna põhjavee tarbevaru Ordoviitsiumi ka Ordoviitsiumi-Kambriumi veekihtides kuni aastani 2038 vastavalt aruandes esitatud ettepanekule (tabel 6).

2. Maasoojuse kasutamise ettepanekud.

Soojuspuuraukude arutelu sissejuhatuseks andis R. Hansen ülevaate kavandatavast uuest määrusest. Samuti tõdeti, et iga päevaga suureneb huvi maasoojuse kasutamiseks puuraukude abil, mistõttu probleemi ning reguleerimatust ei saa eirata.

Arutati aruandes esitatud ettepanekuid:

Kaevandamiseseadus peaks käsitlema maasisest soojust kui riigile kuuluvat taastuvat vara, mida sarnaselt tuule- või päikeseenergiale võivad maaomanikud kasutada ilma selle eest maksu maksmata.

Veeseaduses tuleks seletada lahti terminid puurauk, energeetiline puurauk ja salvkaev. Hetkel puuduvad igasugused nõuded salvkaevudele ja regulatsioon neist võetava vee tarvitamisele. Praeguse seadusandluse kohaselt ei takista miski aluspõhja ulatuva salvkaevude rajamist ja nende kasutamist energeetilistel eesmärkidel. Juhul kui suletud kontuuriga energeetiline puurkaev täidetakse vett mittejuhtiva materjaliga peale kontuuri paigaldamist, siis puudub vajadus hooldusala kehtestamiseks. Samuti võiks lubada suletud kontuuri paigaldamist puuritud vaiadega vundamentidesse.

Lubada vee väljapumpamist energeetilistel eesmärkidel ainult juhul, kui see juhitakse tagasi samasse veekihti teise samas intervallis avatud puuraugu kaudu. Avatud süsteemiga soojuspuuraukudest võetavat vett tuleks käsitleda mittetarbitava ressursina, sest kogu väljapumbatav veehulk juhitakse veekihti tagasi.

Tuleks kaaluda maapinnalt esimese veekihti (näiteks kuni 20 m) energeetilistel eesmärkidel kasutamise lubamist avatud süsteemiga ilma 10 m hooldusala kehtestamiseta juhul, kui puuraugud suletakse reostuskindlalt. Eriti just tiheasustusosal on ülemine põhjaveekiht sageli reostunud ning joogiveeks kõlbmatu, kuid soojustootmiseks on see täiesti piisav.

Kalle Türk tõstas küsimuse lubatud võimalikust maksimaalsest soojuspuuraukude tihedusest ilma et oleks olulist mõju põhjavee füüsikalise-keemilisele koostisele. Kas suure tihedusega paarikümne puuraugu rajamine veehaardest ülesvoolu põhjustab põhjavee koostise (näiteks hägususe) muutusi?

Madis Metsur tõstas küsimuse maasoojust kasutatavate puuraukude registreerimise korra kohta. Kui rajada need puuraugud kasutatavasse veekihti, peab olema tagatud puuraukude andmete säilimine ja järelevalve. Arutelul selgus, et järelevalve küsimus pole selgelt lahendatud.

Osade inimeste hoolimatust keskkonnakasutusel ja sellest tulenevaid järelevalve probleeme rõhutas ka Kalle Türk.

Kalev Auna poolt rõhutatud seisukoht on, et maasoojuse kasutamist keelata ei tohi – tegemist on olulise võimalusega energiat kokku hoida.

Komisjon tõdes, et tehtud uuring on hea, kuid paljud küsimused jäävad endiselt selgusetuks. Lepiti kokku, et R. Hansen valmistab soojuspuuraukude määruse eelnõu ning edastab selle Põhjaveekomisjonile hindamiseks ning siis korraldatakse uus arutelu, kuhu palutakse ka esitatud soojusaukude aruande autor A. Jõelet.

Otsus 2. pävakorrapunkti osas: toetada maasoojuse kasutamist, kuid vastav valdkond vaja kiiret seadusandlikku reguleerimist.

Protokollis:

Andres Marandi

Juhatas:

Madis Metsur